

Sygn. akt II CSK 328/15

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku A. J. i S. J.
przy uczestnictwie E. Spółki Akcyjnej w G.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 grudnia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w Kaliszu
z dnia 22 stycznia 2015 r., sygn. akt II Ca 537/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił apelację wnioskodawców A. J. i S. J. od postanowienia Sądu Rejonowego w Kępnie z dnia 28 kwietnia 2014 r., oddalającego ich wniosek o ustanowienie na ich nieruchomości położonej w K. służebności przesyłu polegającej na utrzymywaniu linii energetycznej, prawie do jej konserwacji i napraw na rzecz każdego z właścicieli urządzenia przesyłowego przebiegającego przez tę nieruchomość za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 52 512 zł. Uczestnik – E. S.A. w K. podniósł zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu. Sądy obu instancji uznały, że zarzut ten był uzasadniony i w 2003 r. doszło do zasiedzenia przez przedsiębiorstwo przesyłowe służebności gruntowej o treści odpowiadającej wprowadzonej do kodeksu cywilnego w dniu 3 sierpnia 2008 r. służebności przesyłu.

Wnioskodawcy złożyli skargę kasacyjną od tego orzeczenia, zarzucając obrazę art. 305¹ k.c. oraz art. 292 k.c., polegającą na przyjęciu, że przed wejściem w życie art. 305¹ k.c. do 305⁴ k.c., a w szczególności przed wprowadzeniem w drodze orzeczniczej normy prawnej stanowiącej nowe ograniczone prawo rzeczowe - służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu było możliwe nabycie w drodze zasiedzenia takiej służebności, podczas gdy było to niedopuszczalne. We wnioskach domagali się uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy

przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty przez wnioskodawców na przesłance ujętej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W ich ocenie w sprawie występuje szereg istotnych zagadnień prawnych, które ujęli w formie następujących pytań:

- 1) od jakiej daty może rozpocząć (się) bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu w świetle faktu, iż konstrukcja służebności przesyłu powstała na podstawie 3 uchwał Sądu Najwyższego - z dnia 30 sierpnia 1991 r., III CZP 73/91, z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02 i z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08 oraz
- 2) czy przed wprowadzeniem do systemu prawnego na podstawie tych orzeczeń normy prawnej statuującej powstanie nowych ograniczonych praw rzeczowych dopuszczalne było rozpoczęcie biegu terminu zasiedzenia prawa służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Skarżący powinien zagadnienie to precyzyjnie sformułować, wskazując przepis prawa, z którym jest związane i argumenty prawne, które prowadzą do powstania wątpliwości co do właściwego sposobu jego rozumienia lub stosowania w określonych, uogólnionych stanach faktycznych (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11). Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą ważne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

Problemy wskazane przez skarżących opierają się na błędnym założeniu o prawotwórczych uprawnieniach Sądu Najwyższego, który może wprowadzić

normy do systemu prawnego, którego to uprawnienia Sąd Najwyższy nie ma. Odczytując jednak intencję wnioskodawców jako odnoszącą się do możliwości czasowych stosowania wykładni sądowej wskazać należy, że problemy te zostały już wyjaśnione w orzecznictwie - por. uchwałę z dnia 22 maja 2013 r. (III CZP 18/13, OSNC 2013/12/139), w której Sąd przyjął dopuszczalność nabycia przed wejściem w życie art. 305¹⁻⁴ k.c. w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treści służebności przesylu, a także dopuszczalność doliczenia okresu występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesylu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia służebności przesylu. W uzasadnieniu uchwały przedstawił orzecznictwo kształtujące się na przestrzeni lat, poczynając od lat 60-tych XX w., rozważył także problem konstytucyjności przyjętej wykładni. Pytanie o konstytucyjność art. 292 w związku z art. 172 § 1 i art. 285 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, ze zm.; dalej: k.c.) w zakresie, w jakim stanowią podstawę prawną nabycia w drodze zasiedzenia przed 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesylu na rzecz przedsiębiorstwa przesylowego przedstawił Trybunałowi Konstytucyjnemu Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2013 r. (sygn. akt II Ca 1372/12). Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w tej sprawie, uznając, że wydanie wyroku nie jest dopuszczalne (postanowienie z dnia 17 lipca 2014 r., P 28/13). Z podobnym pytaniem wystąpił też Sąd Rejonowy w Grudziądzu. Także w tym wypadku Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie z powodu niedopuszczalności wydania wyroku (postanowienie z dnia 14 lipca 2015 r., P 47/13).

Z przytoczonych powodów powołane we wniosku przesłanki nie uzasadniają przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Okoliczności sprawy nie wskazują także na występowanie innych podstaw z art. 398⁹ § 1 k.p.c., wobec czego należało odmówić przyjęcia skargi wnioskodawców do merytorycznego rozpatrzenia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).